

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa T. P.
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Finansów
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 stycznia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 września 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna jest środkiem zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym. Ma przede wszystkim na celu - w interesie publicznym - ujednolicenie orzecznictwa sądów powszechnych, rozstrzyganie sporów precedensowych oraz o istotnym znaczeniu dla rozwoju prawa i judykatury sądowej. W związku z tym jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie, w którym skarżący powinien wskazać,

że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i związku z tym istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący w odrębnym wywodzie wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Powód T. P. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 26 września 2019 r. w sprawie V ACa (...).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłankach przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej ma wynikać z tego, że Sąd Apelacyjny podzielił w całości stanowisko Sądu pierwszej instancji co do tego, że roszczenie powoda jest przedawnione. Ponadto, zdaniem skarżącego, Sąd drugiej instancji w ogóle nie wziął pod uwagę, że sytuacja posiadaczy przedwojennych obligacji Skarbu Państwa nie uległa zmianie również po 1989 r. oraz uzasadnienie zostało sporządzone z naruszeniem art. 328 § 2 k.p.c., w zakresie ponoszonych przez powoda twierdzeń odnośnie do wejścia w posiadanie obligacji oraz przyczyn niewystępowania wcześniej z roszczeniami przeciwko Skarbowi Państwa. Zagadnienie prawne natomiast miałoby dotyczyć rozstrzygnięcia, czy okres po 1989 r. aż do dnia wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie 49/05 można traktować jako siłę wyższą w rozumieniu art. 121 pkt 4 k.c.

W związku z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania trzeba podnieść, że odwołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹

§ 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, nie publ.; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ.; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, nie publ.; z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, nie publ.; z dnia 20 czerwca 2007 r. II CSK 184/07, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, nie publ.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, nie publ.; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, nie publ.; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, nie publ.; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, nie publ.; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, nie publ.; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, nie publ. i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, nie publ.).

Wnoszący skargę kasacyjną nie przedstawili okoliczności świadczących o występowaniu w sprawie tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Wbrew twierdzeniom zawartym w skardze w sprawie nie występuje też istotne zagadnienie prawne.

Wobec powołanych podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania trzeba uwzględnić utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że jeżeli skarżący, jako okoliczność uzasadniającą wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien nie tylko to zagadnienie przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, a także przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, ale ponadto wykazać, że jest to zagadnienie nowe, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 3 października 2002 r., II CKN 447/01, nie publ.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, nie publ.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, nie publ.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, nie publ.; z dnia

28 czerwca 2008 r., III CSK 99/08, nie publ.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, nie publ.).

Zagadnienie przedstawione przez skarżącego nie jest nowe. W wyroku z dnia 2 czerwca 2016 r. (I CSK 441/15) Sąd Najwyższy uznał, że formalnie nie było żadnych przeszkód do dochodzenia roszczeń z obligacji przedwojennych jeszcze przed 1989 r., chociaż w ówczesnym stanie prawnym przedstawiały one znikomą wartość ekonomiczną. Nie stanowiło takiej przeszkody obowiązywanie art. 12 ust. 1 ustawy nowelizującej kodeks cywilny z dnia 28 lipca 1990 r. Utrata mocy obowiązującej przez ten przepis na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 kwietnia 2007 r. nie przekreśliła skutków upływu terminu przedawnienia roszczeń z obligacji międzywojennych Skarbu Państwa, otworzyła natomiast w przypadku roszczeń nieprzedawnionych, ewentualną możliwość waloryzacji sądowej świadczeń z tych obligacji na warunkach określonych w art. 358¹ § 3 k.c. Wcześniej w uchwale z dnia 24 listopada 2000 r. (sygn. akt III CZP 37/00, OSNC 2001/4/56) Sąd Najwyższy przyjął, że niewydanie przez Radę Ministrów - na podstawie art. 19 dekretu z dnia 27 lipca 1949 r. o zaciąganiu nowych i określaniu wysokości nie umorzonych zobowiązań pieniężnych (Dz. U. Nr 45, poz. 332 ze zm.) - przepisów w sprawie przedterminowego wykupu, konwersji lub konsolidacji wszystkich albo niektórych papierów wartościowych (obligacji pożyczek) emitowanych przez Skarb Państwa przed 1 września 1939 r., nie może być uznane za siłę wyższą, w rozumieniu art. 121 pkt 4 k.c. W orzecznictwie i Sądzie Najwyższego prezentowane jest też stanowisko, że wprowadzenie niekorzystnych dla danych osób rozwiązań legislacyjnych nie może być uznane za równoznaczne z siłą wyższą, skutkującą zawieszeniem biegu terminu (zob. m. in. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 18 stycznia 2012 r., II CSK 144/11, i 14 listopada 2013 r., IV CSK 166/13, z dnia 11 grudnia 2013 r., IV CSK 184/13, z dnia 10 kwietnia 2014 r. (IV CSK 519/13 - nie publ.).

Konkludując trzeba stwierdzić, że w sprawie nie zachodzą wskazane przez skarżącego przesłanki opisane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. ani brana pod rozwagę z urzędu nieważność postępowania. Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Te same względy, którymi kierował się Sąd drugiej instancji, usprawiedliwiały zastosowanie art. 102 w zw. z art. 391 § 1, 398 ²¹ k.p.c. przez odstąpienie od obciążania powoda kosztami postępowania kasacyjnego.